

Sammendrag av doktorgradsavhandlinger

Ellen Margrete Iveland Ersfjord

Fra «å være feit» til «å lide av fedme»: en etnografisk studie av barn i langvarig rehabilitering for fedme

Avhandling for ph.d.-graden ved Institutt for pedagogikk og livslang læring, Norsk senter for barneforskning, NTNU, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Disputas 5. oktober 2018.

Avhandlingen er et bidrag til kritisk refleksjon over hvordan barn med fedme blir forstått og behandlet innen pediatriisk fedmerehabilitering. Avhandlingen består av et bokkapittel, to artikler og en sammenfatningsartikkel. I avhandlingen har jeg undersøkt forståelser av barn og barndom innen pediatrien som barnemedisinsk vitenskap og hvordan dette påvirket innholdet i et rehabiliteringstilbud for barn med fedme og deres familier. Ved å bruke metoden deltagende observasjon har jeg også undersøkt hvordan barn med fedme ble påvirket av det biopedagogiske innholdet i rehabiliteringstilbudet gjennom å analysere endringene i barnas språk om mat og fysisk aktivitet og om kroppen og tilstanden deres. Biopedagogikk er et sosiologisk rammeverk som handler om hvordan den såkalte fedmeepidemien har skapt pedagogiske praksiser eller «instruksjoner» om hvordan folk skal «leve sunt». Disse fungerer normaliserende og regulerende, og plasserer individer under kontinuerlig overvåkning og skaper økt selv-monitorering.

Innen pediatriisk fedmerehabilitering er det i dag mest vanlig å bruke såkalte familiebaserte tilnærminger hvor målet er å påvirke barns vektrelaterte atferd gjennom foreldrene. Dette var tilnærmingen til barna og deres familier også på rehabiliteringssentrene hvor jeg gjorde hovedfeltarbeid. Selv om det var foreldrene som stort sett fikk undervisning i biopedagogiske budskaper om kosthold, fysisk aktivitet og tilstanden fedme, viser min forskning at barna likevel plukket opp og tok til seg disse budskapene, noe som førte til at de fleste barna ble sterke agenter i familiens livsstilsendringsprosess. Forskere innen rammeverket til biopedagogikk hevder at formuleringen av biopedagogiske budskap og instruksjoner til barn kan føre til økt, og farlig, selv-monitorering ved at de kan utvikle spiseforstyrrelser eller et «hemmet» forhold til kropp og fysisk aktivitet. Selv om barna med fedme i min studie utviklet nettopp slik økt selv-monitorering, argumenterer jeg for at biopedagogikken også fungerte som en ressurs ved å gi dem en følelse av kontroll og mestring av lidelsen. Det ga dem også et endret syn på kroppen deres, slik at forståelsen «jeg er feit» ble byttet ut med «jeg lider av fedme». I avhandlingen min tolker jeg dette som en prosess av medikalisering, altså at fedme i likhet med flere av menneskers problemer søkes forklart gjennom (bio)medisinske årsaksforhold og behandlet av helsevesenet, og jeg viser hvordan barna tar til seg den biomedisinske forståelsen av sin lidelse.

Kontakt: Ellen Margrete Iveland Ersfjord, Regionalt senter for fedmeforskning og innovasjon, St. Olavs Hospital/Helse MidtNorge, Trondheim, Norge. Email: ellen.ersfjord@gmail.com

Douglas Tendai Phiri

Generationing poverty: Children's perspectives of childhood poverty and wellbeing in rural Zambia

Thesis for the PhD degree at the Department of Education and Lifelong Learning, Norwegian University of Science and Technology, NTNU, Trondheim. Defence on November 30, 2018.

The focus of the thesis is on children's perspectives of poverty and wellbeing based on their lived experiences in rural Lundazi district, Eastern province of Zambia. As a policy buzzword, 'rural child poverty' seldom incorporates children's own perspectives on what poverty means and how it unfolds in their everyday lives. In Zambia, the population of children and youths is rapidly growing. They are amongst the most affected by poverty. Zambian childhoods, like many other childhoods in sub-Saharan Africa, are associated with poverty, lack, and suffering. Yet, literature on rural children's accounts of how they interpret and experience poverty is limited.

The thesis concludes that rural childhood poverty and wellbeing in Zambia is largely relational, located in complex social, cultural, and generational processes in larger social and relational units of families, households and communities where children actively 'do wellbeing.' In Article 1, children's interpretations and experiences of poverty and wellbeing are analysed as subjective, contextual, relational, and processual. Material deprivations reveal the social economic differences highlighted through complex traditional survival practices (ganyu and kaloba, in Articles 1 and 2). Article 2 discusses children's accounts of their evolving household responsibilities through direct and in-direct household economic and material contributions. It illustrates how social change, especially Economic Structural Adjustment Programmes (ESAPs) intersect with rural livelihoods to intensify children's workload and commodify their labour. The third and final article discusses children's accounts of their future aspirations and life prospects. It critically analyses the complex relationship of schooling and rural livelihoods amidst rural social transformations such as changing rural agricultural practices, markets, and discourses of livelihood diversification.

The empirical data was generated through an ethnographic inspired qualitative research conducted during two seasonal periods in 2012 and 2013. Methods included observations, semi-structured interviews, focus-group discussions, and informal discussions. Research participants included children and adult guardians. Conceptually, the thesis highlights that 'childhood' and 'poverty' are diverse – are both structural and socially constructed. Children's experiences with poverty in rural Lundazi closely reflects multi-dimensional and relative poverty, intermediated by social, historical, economic, and political economic factors. Generationing rural childhood poverty and wellbeing in Zambia highlights that poverty is largely relational, located in complex social, cultural, and generational processes.

Contact: Douglas Tendai Phiri, Norwegian Agency for Development Cooperation (Norad), Oslo, Norway. Email: douglastendai@yahoo.com.

Utgever: Norsk senter for barneforskning ved Institutt for pedagogikk og livslang læring, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU.

Dette er en artikkel med åpen tilgang (open access). Alle artikler i *Barn* publiseres i overensstemmelse med Creative Commons-lisensen CC BY 4.0. Det betyr at alle fritt kan lese, laste ned, kopiere, skrive ut, søke i eller lenke til den fullstendige og ferdig bearbejdede teksten.